נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

רש"י ר"ן סז.

הפר האב ולא הפר הבעל ולא הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: גמ' היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה [9]מהו דתימא או אביה או בעלה קתני קמ"ל: ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: (ו) למה לי למיתנא השתא יש לומר הפר זה בלא זה ולא כלום קיים אחד מהן א) למה לי (ב) צריכא למיתני כי איצטריך ליה כגון דהפר אחד מהן וקיים אחד וחזר המקיים ונשאל על הקמתו מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה [1]קמ"ל דמפירין שניהם בבת אחת: ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה: מגלן אמר [6]רבה אמר קרא [1]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה (ג) אימא האי קרא בנשואה כתיב אי משום נשואה קרא אחרינא כתיב [2]ואם בית אישה נדרה (ד) אימא תרוויהו בנשואה וכי תימא תרי קראי בנשואה למה לי למימר (ה) [2]שאין הבעל מיפר בקודמין ולאו

(ה)**הפר האב.** כיום שמעו: **ולא הפר הבעל.** אלא שתק מעת לעת: **או הפר הבעל ולא הפר האב.** דשמיקתו של זה מבטלת הפרתו של זה. ואין צריך לומר היכא דקיים אחד מהן הגדר דהפרתו של זה אינה מועלת כלום: **גמ' היינו רישא.** דכיון דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה ל"ל למיתנא תו (ו) הפר הבעל ולא הפר האב היינו רישא דזה מעכב על זה: **מהו דתימא.** דאי לאו דקתני הפר האב כו' הוה אמינא הא דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה משמע או אביה או בעלה זה בלא זה כלום זה להכי קתני סיפא דתרוייהו מפירין ביחד: **ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ל"ל למיתני כלל.** ממילא ידענא דלאו כלום הוא דהשתא הפר זה בלא זה כו': **כי איצטריכא ליה.** למיתנא ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **כגון שהפר האחד מהן.** הגדר וכא האמר וקיימו וחזר המקיים ונתחרט ממה שקיימו ונשאל לחכם על הקמתו דו ביום ששמע וקיים דאי הוא הקמה דלא מצי מתיר ליה חכם (ו) אינו יכול להפר תו ואי לא הוא הקמה דמתיר ליה חכם מצי להפר ולהכי איצטריך למיתני שקיים אחד מהן: **דמהו דתימא מאי דאוקים לאו קיום הוא.** דהא עקריה בחרטתו והואיל דלאו קיום הוא הא דאיתשאל עליה כי הפר לה דמי ואינו צריך להפר יותר קמ"ל דלא הוא הפרה עד שיפרו שניהם בבת אחת שזה נמי יפר. ע"א מאי דאוקי הא עקריה ולאו קיום הוא דהא עקריה בחרטתו ומצי מיפר קמ"ל דלא הוא הפרה עד דמפירין שניהם בבת אחת ולא שיבטלו כאלו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה למימר כל שאילו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה מפירין לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחד שאין המקיים יכול להפר בשעה שהפר זה עד שישאל על הקמתו דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעינן דהא כתיב ביום שמעו דכל היום מותר להפר כדמפקינן לקמן ג): **אמר קרא** (ד)**אם היו תהיה לאיש.** לעיל מהאי קרא כתיב כי הנית אביה אותה וכתיב ואם היו תהיה לאיש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכי היכי דאב מבטל נדרי בתו בזמן שהיא ברשותו ה"נ מבטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו: **מכאן לנערה כו': ואימא.** הדין קרא (ו) אם היו תהיה בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב ולא מיירי בארוסה: **בנשואה לא מצית למימר דהא קרא אחרינא כתיב.** לנשואה ואם בית אישה נדרה: **ואימא תרוייהו.** הני קראי מיירי בנשואה דבעל מיפר ואי אמרת תרי קראי בנשואה למה לי חד לומר לך שאין הבעל מיפר בקודמין ואם היו תהיה לאיש אתי למילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה ואם בית אישה נדרה משמע דאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר: ולאו

הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **גמ' היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה** [9]מהו דתימא הא דקתני הפר האב כו' הוה אמינא הא דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה משמע דאביה לבד בעלה זה בלא זה כלום זה להכי קתני סיפא דתרוייהו מפירין ביחד: **ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ל"ל למיתני כלל.** ממילא ידענא דלאו כלום הוא דהשתא הפר זה בלא זה כו': **כי איצטריכא ליה.** למיתנא ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **כגון שהפר האחד מהן.** הגדר וכא האמר וקיימו וחזר המקיים ונתחרט ממה שקיימו ונשאל לחכם על הקמתו דו ביום ששמע וקיים דאי הוא הקמה דלא מצי מתיר ליה חכם (ו) אינו יכול להפר תו ואי לא הוא הקמה דמתיר ליה חכם מצי להפר ולהכי איצטריך למיתני שקיים אחד מהן: **דמהו דתימא מאי דאוקים לאו קיום הוא.** דהא עקריה בחרטתו והואיל דלאו קיום הוא הא דאיתשאל עליה כי הפר לה דמי ואינו צריך להפר יותר קמ"ל דלא הוא הפרה עד שיפרו שניהם בבת אחת שזה נמי יפר. ע"א מאי דאוקי הא עקריה ולאו קיום הוא דהא עקריה בחרטתו ומצי מיפר קמ"ל דלא הוא הפרה עד דמפירין שניהם בבת אחת ולא שיבטלו כאלו רוצין יכולין להפר זה עם זה ממש בבת אחת אלא הכי נעי למימר כל שאילו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה מפירין לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחד שאין המקיים יכול להפר בשעה שהפר זה עד שישאל על הקמתו דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעינן דהא כתיב ביום שמעו דכל היום מותר להפר כדמפקינן לקמן ג): **אמר קרא** (ד)**אם היו תהיה לאיש.** לעיל מהאי קרא כתיב כי הנית אביה אותה וכתיב ואם היו תהיה לאיש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכי היכי דאב מבטל נדרי בתו בזמן שהיא ברשותו ה"נ מבטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו: **מכאן לנערה כו': ואימא.** הדין קרא (ו) אם היו תהיה בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב ולא מיירי בארוסה: **בנשואה לא מצית למימר דהא קרא אחרינא כתיב.** לנשואה ואם בית אישה נדרה: **ואימא תרוייהו.** הני קראי מיירי בנשואה דבעל מיפר ואי אמרת תרי קראי בנשואה למה לי חד לומר לך שאין הבעל מיפר בקודמין ואם היו תהיה לאיש אתי למילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה ואם בית אישה נדרה משמע דאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר: ולאו

ומיהו בבהאי פגי שלא תאמר אין הפרה אחד הפרה ואין הפרה קמת מיבטלת תו לא מצי מיפר לדיתא וכן דעת הרמב"ן ז"ל. אבל מדברי הר"ם במז"ל נראה דכל שאלה הקמה אין הפרה דאחד להפרה דאיתן שוב אינו יכולין להפר. ומיהו בבת אחת אלא דוקא דאפי' מיפר זה שחרית וחבירו ערבית פגי כל שלא הפסיק ביניתיים דבר שהוא מעכב הפרה. וכ"מ כיון דהאי דינא אחת תנא לאשמועי' מאי אין צריך לומר דקתני מהו דתימא הכי אדרבה צריכא דיש לי לומר דתנא הכי קתני כיון דהפרה דאחד בלא חבריה לאו כלום הוא מ"ל לומר דבשקיים אחד הפרה קמייתא לאו מידי הוא וסמיך תנא דלשמעתא ממלתיה דתו לא חזיא לגרופי דאי חזיא למה ליה למיתני מ"ל לומר היינו [ריש"א] כפירכא דגמרא. והקשה הרשב"א ז"ל אמאי אמרינן דהפרה קמייתא בטלה לה דהא לבתר דאתשיל על הקמתו כיון דחכם עוקר את הנדר מעיקרו הרי הוא כאילו לא הקים כלל ה)וכדתנן בפרק האיש מקדש (דף ג) המקדש את האשה ע"מ שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת אלבה לפני חכם והתירה הרי זו מקודשת דמשכינן לה כאילו לא היה עליה נדרים כלל בשעת קדושין ר"ל לגבר דאתשיל נחזיה להאי גברא כאילו לא הקים מעולם. ולדידי לאו קושיא היא כלל דקידושין ממוך שהוא מעשה גמור אע"ג דכל זמן שלא התירה לא חייל כי התירה אמרינן דאיגלי מילתא דמעיקרא חייל אבל הפרה לבד מהני קלשה לה טפי דבאפי נפשה לאו מידי היא אלא בגרופא דאיתן ואפי' בגרופא דאיתן לא מהני כל זמן שאינו רואים להצטרף ביחד וכדמעלא [לקמן פח:] דהפר א' מן הקים חבריה קלשא טובא כל היכא דהקים כיון דהפרה אלבה לה לגמרי וכיון דלא חזיא ההיא שעתא לא חזיא נמי בתר זימנא: **ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה אמר רבה אמר קרא ואם היו תהיה לאיש וכו' מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה.** נראה לי דה"ק דכיון דלנשואה כתיב קרא אחרינא דהיינו אם בית אישה נדרה כדמפרש לקמן על כרחין האי בארוסה מתוקמא דתרי קראי בנשואה מתוקים על כרחין אית לן למימר דוי"ו מוסיף על ענין ראשון דלעיל מיירי כתיב וה' יסלח לה כי הניח אביה אותה ונתריה כתיב ואם בית אישה ונדרה ואתי שפיר בארוסה דכיון דבארוסה לא יצתה מרשות אב דין הוא דלא ליפר אדום לחודיה. ועל כרחין נמי אית לן למימר דאי לא אמרי' וי"ו מוסיף על ענין ראשון ואדום לחודיה מיפר קרא דנשואה בארוסין מיפר לחודיה נשואה מינעיא וכי בשביל שנשואה הורע כחו. והדר מקשי לפרושי מילתיה ומקשי אימא הדין קרא בנשואה כתיב דבעל לחודיה מיפר דוי"ו מוסיף על ענין ראשון לא אמרינן ליה אלא כי מוכחי קראי הכי ואי מיתוקים בארוסה מוכחי דכתיבנא אבל בנשואה לא מוכחי כלל אדרבה דינא הוא דבעל לחודיה מיפר דכיון

ובריבוטו לאב ולבעל ולקמן פריך אימא לו אב לו אדום: **ואם היו תהיה לאיש.** הדין קרא בנשואה בתיב. וקאמר רחמנא דאב ובעל יכול לומר ששניהם מפירין יחד לאשה זו שהיתה לאיש: **ואימא** הדין קרא בנשואה בתיב. וקאמר רחמנא דאב ובעל מפירין כאחד אבל נערה המאורסה לא יצתה מרשות האב: **קרא אחרינא** בתיב. ואם בית אישה נדרה הלכך על כרחך קרא קמא לארוסה: **שאין הבעל מיפר בקודמין.** נדרים שנדרה קודם שנאת לנשואה כדכתיב ואם בית אישה נדרה דוקא נדרים שנדרה בביתו:

דכתיב ונדריה עליה (פ"ג) [פ"כ] על כרחך לאו בנשואה מיירי דהא אין הבעל מיפר בקודמין אבל אב מיפר בקודמין כדאמר בסמוך:

מסורת הש"ם

א) [גי' הילקוט רכא], ב) [ניטין לה: וש"נ], ג) [דף פו:], ד) [דף פט:], ה) [ל"ל ומתניתא בפרק המדיר דף עד:], ו) ל"ל מעלייתא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואין ל"ל שקיים אחד מהן (למה לי למיתנא) תפ"מ וע"כ ס"א צריכא ליה למיתנא: (ב) שם קיים אחד מהן למה לי כי איצטריך ליה למיתני כגון כל"ל ותיבות צריכא למיתני נמחק: (ג) שם ואימא הא קרא: (ד) שם ואימא תרוייהו: (ה) רש"י ד"ה הפר האב וד"ה ולא הפר וד"ה לו אפר הד"מ: (ו) ר"ה היינו רישא וכו' ל"ל למיתנא תו הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא: (ז) ר"ה כגון שהפר וכו' חכם תו אינו יכול להפר אלא לא הוא הקמה וכו' דמהו דתימא וכו' אבל אם כלומר עד שזה נמי יפר כל"ל והכ"מ: (ח) ר"ה אמר קרא ואם היו וכו' דבי הילי כל"ל והכ"מ עם ד"ה מכאן: (ט) ר"ה ואימא וכו' ואם היו:

גליון הש"ם

גמ' מהו דתימא או אביה. עיין יומות דף יח ע"ב תד"ה לאו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' השתא וכו' קיים אחד מהן למה לי צריכא למיתני. נ"ב עי' מיהושלמי תרומות אחריות:

פירוש הרא"ש

גמ' מהו דתימא אביה או בעלה. וכא דלא מצי אמיה וכעלה מפירין יחדיו אין זה לשון המשנה: ונשאל על הקמתו. כלומרינן לקמן דנשאלין על ההקם: קב"ל דעד דמפירין שניהם בארוסה. כלומר שלא יהא הפסק שעה בין ג' הפרות שלא היה אחרון רוצה להפר כגון הא שקדם שנשאל לא היה רוצה להפר הלכך נתבטלה הפרתו ואפי' אם יפר הראשון עמו פעם שנית אינו מועיל וכן משמע לשנת דמתני' דמדמי הך קיים להפר לי' ולא הפר האבי ביום שמועתו דשוב אין תקנה אם ירם הראשון פעם שנית ולאשון עיקר: ואם היו תהיה לאיש. ונעיל מיניה כתיב ותפרה אבר בבית אביה ונר' והניח ונתר הכי כתיב ואם היו תהיה ואמת ונרגיתי להפרת אב ובעל יחד לומר ששניהם מפירין יחד לאשה זו שהיתה לאיש: **ואימא** הדין קרא בנשואה בתיב. וקאמר רחמנא דאב ובעל מפירין כאחד אבל נערה המאורסה לא יצתה מרשות האב: **קרא אחרינא** בתיב. ואם בית אישה נדרה הלכך על כרחך קרא קמא לארוסה: **שאין הבעל מיפר בקודמין.** נדרים שנדרה קודם שנאת לנשואה כדכתיב ואם בית אישה נדרה דוקא נדרים שנדרה בביתו:

הפר האב ולא הפר הבעל. וגמרא פריך היינו רישא: **ואין צריך לומר קיים אחד מהן.** שאין האחד יכול להפר. וגמרא פריך למה ליה למיתנא: **גמ' היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה.** דמשמע דוקא כששניהם מפירין: **מהו דתימא אביה או בעלה.** ולא קני ליה דליתני עד שיפרו שניהם דאי תנא הכי הוה אמינא דלא קני בהפרת בעל עד דליפר אב אבל בהפרת אב לחודיה קני ג"כ איפכא וכדשקלינן וטרינן בה לקמן בשמעתין להכי תנא הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר: **קיים אחד מהן צריכא למיפני.** בתמיה. דלא"ג דלודמיה דתנא למתני זו ואין ל"ל זו היינו דוקא במילי דלא דמו להדדי דלא"ג דאתיא בתריתא מק"ו מקמייתא מני לה אבל הכא חדא מלתא היא דהפר אחד וקיים אחד היינו ממש הפר זה בלא זה ועדיפא מינה: **ואזר המקיים ונשאל על הקמתו.** כדאמרינן לקמן[ד] דנשאלין על ההיקס. מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה ובהפרה דמקיים לחודיה קני דאיתן בבר הפר קמ"ל דעד דמפירין שניהם בבת אחת כלומר שלא יפסיק בין אחד לחבירו דבר שהוא מעכב הפרה כגון הקמה דהאי דכיון דהאיש שעתא לאו בר הפרה הוא אפי' הך הפרה קמייתא דאיתן בטלה לה וצריך שיהו מפירין עכשיו שניהם בבת אחת

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פי"ג מהלכות נדרים הל' כא סמג לאוין רמב טושי"ע יו"ד סימן רלד סעיף ו:

ג ב מיי' [שם הל' טז] ופי"א הלכה כב טושי"ע שם סעיף לה:

תורה אור השלם

1. וְאִם הָיוֹ תוֹהֶיהָ לְאִישׁ וְנָדַרְהָּ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אִסְּרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז

2. וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה אוֹ אָסְרָה אִסָּר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא

מוסף רש"י

מאי דאוקי הא עקריה. הא עקר מה שקיים, שהרי נשאל על הקמתו ולא מצטרף הפרה אחרת, כמו"ל. שלריך שיפר לה כפירוש אע"פ שנשאל על הקמתו, ומנהגר לה אם שקיים מותרת, שהרי הפר לה הראשון תמלה, וכנגד אחת לאו דוקא אלא אם כמו זה ואפילו מזה אחר אם הוי הפרה (ראש"ה בשמו). שאין הבעל מיפר בקודמין. נגדרים שקדמו לנשואין (ניסין לה:).

תוספות

הפר האב ולא הפר הבעל. וגמרא פריך היינו רישא אביה ובעלה: גמ' למה לי למיתני השתא יל"ל וכו'. וא"ת מ"ש דבכל דוכתא דתנא הא דשנא ולא"ל בפרק הזהב (כ"מ ב.) מנן ואין ל"ל מדשות בברכא ול"ש אם יבא בברייתא ולא במשנה וי"ל דמשום הכי פריך הכא השתא משום דכיון דקיים אחד מהן הוי כמו לא הפר וכבר אמר לעיל כך אבל בדוכתא אחריתי כמו בהחכל לא אמר לעיל כל כך הלי לשנא משום הכי לא פריך: וחזר המקיים ונשאל וכו'. דאמר לקמן נשאלין על ההקם: רשב"ם דהקים הא עקריה (הא) יפני לה בפיפר לה עתה והפרת תכיהו שנשעת הקם הפרה מלתא) היא קמ"ל דעד שמפירין שניהם בבת אחת והפרה קמייתא שהיתה כשהקים מהיהו אינו כלום דבעינן כשיפר אחחד שחבירו לא יקים אבל ודאי לא בעינן שיפרו שניהם ביחד דה"ה אם הפרו זה אחר זה אם לא הקים: מגלן. דאב בריה לא מלי מיפר: **אמר קרא אם** היו תהיה לאיש ונדריה עליה. והפרת נדריה כתובה דמעלה דכתיב ותפרה אבר בבית אביה וכתיב ואם היה לאיש וכתיב ואם היו תהיה נסמוך ואם היו תהיה לאיש אחת לן הא קרא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com